

بیمارستان امام خمینی (ره) آباد

سرخک

سرخک چیست: یک عفونت تنفسی حاصل از ویروس بسیار مسری است و در سراسر جهان وجود دارد. سرخک شامل یک سری ضایعات پوستی قرمز و محو شونده می باشد که اغلب همراه با این بیماری هستند. اما این ضایعات پوستی فقط علائم بیرونی می باشند در حالی که تغییرات بسیار شدیدتری درون بدن رخ می دهد. سرخک مخصوصاً در کودکان ممکن است بسیار شدید و حتی کشنده باشد. از طریق افراد مبتلا طی دوره سرایت بیماری منتقل می شود و انسان تنها مخزن این بیماری می باشد.

علائم و نشانه ها: علائم مقدماتی شامل تب، خستگی، سرفه خشک، آب ریزش بینی و التهاب ملتحمه چشم و حساسیت چشم به نور در افراد فاقد ایمنی به بیماری ظاهر گردد. علائم و نشانه های بیماری ۷-۱۸ روز بعد از ورود ویروس ظاهر می شود در طی ۲-۴ روز بعد از علائم مقدماتی دانه های قرمز رنک پوستی در پشت گوش ها و صورت همراه با تب بالا ظاهر می شود. نقطه های قرمز رنگ با مرکز آبی در داخل گونه ها دیده می شود دانه های قرمز به سمت بدن و اندام های انتهایی گسترش یافته و به طور معمول در طی ۳ - ۷ روز از بین می رود.

نقاطی شبیه به نمکی که در زمینه قرمز پاشیده شده ممکن است داخل دهان به فاصله کوتاهی پس از شروع ظاهر شدن دانه های قرمز پوستی ظاهر شود. یک بار ابتلا به سرخک می تواند برای تمام عمر ایمنی ایجاد کند.

سرایت بیماری: با توجه به اینکه سرخک یک بیماری ویروسی است. در صورت تماس نزدیک یک فرد آلوده با فرد غیر ایمن نسبت به سرخک انتقال پیدا می کند. ویروس در بینی و گلو فرد مبتلا زندگی می کند. بیماری از ۴ روز قبل از ظهور مشکلات پوستی تا ۴ روز بعد قابل سرایت می باشد. ویروس به صورت سرفه، عطسه یا صحبت یک فرد آلوده در فضا پخش می شود. در صورت تماس با سطح آلوده به ویروس و قرار دادن دست در دهان یا بینی احتمال آلودگی به ویروس وجود دارد. در صورت ورود ویروس به بدن در سلولهای نواحی گلو و ریه ها شروع به زیاد شدن می کنند سپس عفونت از طریق سیستم تنفسی و پوست انتشار می یابد.

تشخیص: بیماری براساس لکه پوستی خاص و نقاط کوچک و قرمز روشن با مراکز سفید آبی درون گونه تشخیص داده می شود. به علت بروز کم بیماری ممکن است پزشک برای تأیید بیماری یک نمونه خونی ارسال کند. و نمونه گیری از بزاق انجام شود.

هشدار: سرخک مشمول گزارش فوری به مرکز بهداشت می باشد.

عوارض بیماری: عفونت گوش میانی، عفونت ریه، خروسک، اسهال، تشنج ناشی از تب، کوری، کاهش تعداد پلاکت های خونی، ممکن است التهاب مغزی بروز کند و باعث استفراغ، تشنج و بندرت کوما شود. التهاب مغزی در هر زمانی بعد از عفونت سرخک رخ می دهد.

مشکلات در بارداری: سرخک در بارداری منجر به سقط جنین، زایمان زودرس و کاهش وزن نوزاد می گردد.

ایمنی و واکسیناسیون: جهت پیشگیری از بیماری ویروسی سرخک، سرخچه، اوریون واکسن (ام ام آر) به میزان ۵CC/۰.۵ زیرجلدی در یکسالگی و ۱۸ ماهگی توصیه می گردد. این واکسن ها حاوی ویروس زنده ضعیف شده می باشند. تجویز دوز اولیه واکسن در سن ۱۵-۱۲ ماهگی و دوز دوم در ۶ سالگی توصیه می شود. اغلب شیرخواران در ۶ ماه اول زندگی به واسطه ایمنی که از مادر به آنها منتقل می شود به بیماری مقاوم هستند. در صورت نیاز به ایمن سازی قبل از ۱۲ ماهگی، برای مثال مسافرت خارجی یا وجود یک اپیدمی، واکسن باید در ۶ ماهگی تجویز شود. همچنین لازم است واکسن بعد از ۱۲ ماهگی تکرار گردد.

واکسن سرخک موثرترین روش جهت جلوگیری از بیماری می باشد.

در موارد زیر نیاز به تجویز واکسن می باشد:

- زنان غیر باردار در سنین باروری
- تمایل به تحصیل در مراکز دانشگاهی
- کار در بیمارستان، مراکز طبی، مراقبت از کودکان و مدارس
- تصمیم به مسافرت های خارجی

تجویز واکسن در موارد زیر توصیه نمی شود: در صورت داشتن بیماری حاد تب دار ★ زنان باردار یا زمانی که طی هفته های آینده قصد بارداری دارند ★ وجود حساسیت شدید به ژلاتین یا آنتی بیوتیک نئومايسين و کانامایسین ★ در صورت وجود سرطان ★ اختلال خونی ★ بیماری های درگیر کننده سیستم ایمنی ★ در صورتی که یک ماه قبل واکسن حاوی ویروس زنده دریافت کرده باشد.

عوارض واکسن: واکسن در اکثر افراد عارضه ای ایجاد نمی کند. ممکن است تب در روزهای پنجم تا دوازدهم بعد از واکسیناسیون دیده می شود و در ۵٪ افراد بعد از واکسیناسیون ضایعات پوستی ظاهر شود. از هر یک میلیون فردی که واکسینه می شود یک نفر به حساسیت شدید مبتلا می گردد، این باور همگانی وجود دارد که افراد دارای حساسیت به تخم مرغ، نباید از واکسن هایی که در جنین جوجه رشد می نمایند نظیر واکسن سرخک استفاده کنند. این عقیده درست نیست و افراد حساس به تخم مرغ می توانند به صورت کاملاً بی خطر از واکسن سرخک استفاده نمایند.

مراقبت شخصی: استراحت و پرهیز از فعالیت های خسته کننده، نوشیدن مقادیر زیادی آب، آبمیوه، برای جایگزینی مایعات از دست رفته طی تعریق و تب، استفاده از بخور برای بهبود سرفه و گلو درد، استراحت دادن به چشم ها، جداسازی بیمار در اتاقی که هوای بیرون به داخل اتاق جریان دارد. جداسازی تا ۴ روز پس از شروع دانه های پوستی باید ادامه یابد. قبل از ورود به اتاق بیمار بایستی ماسک و ترجیحاً "ماسک ان ۹۵" استفاده شود. در صورت تماس با ترشحات بیمار از گان، عینک و دستکش استفاده گردد. ملاقات محدود گردد و افراد با نقص سیستم ایمنی اجازه ورود به اتاق را نداشته باشند. قبل و بعد از تماس با بیمار و وسایل اطراف بیمار **اصول بهداشت دست** رعایت گردد.

منبع: دستورالعمل کشوری سرخک (بازنگری ۱۴۰۰)

تهیه کننده: ژاله دهقانی کارشناس پرستاری

واحد آموزش سلامت بیمارستان امام خمینی (ره) ۱۴۰۴